Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Sławomir Ćwik

DFE-WNF.055.266.2026.AS
4584715.19233887.15484224
Warszawa, 12-11-2026

# Odpowiedź na wystąpienie

Sprawa: pismo Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie beneficjentów poszkodowanych w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”
Państwa znak: V.7200.164.2026.JoP
z 4.10.2026 r.

**Pani**

**Sylwia Gregorczyk-Abram**

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna Pani Rzecznik,

dziękuję za wystąpienie dotyczące sytuacji beneficjentów Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” (dalej: Program), którzy zostali poszkodowani wskutek działań nierzetelnych wykonawców.

Podzielam troskę Pani Rzecznik o zapewnienie odpowiedniej ochrony osobom, które działały w dobrej wierze, natomiast nieprawidłowości w realizacji przedsięwzięcia powstały z przyczyn od nich niezależnych. Przypadki te wymagają szczególnej uwagi oraz podejścia uwzględniającego indywidualną sytuację beneficjenta. Potrzebę takiego podejścia dostrzega również Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW).

## Rozwiązania ustawowe dla poszkodowanych beneficjentów

Ministerstwo Klimatu i Środowiska (dalej: MKiŚ), we współpracy z NFOŚiGW, podjęło działania zmierzające do wypracowania systemowego rozwiązania problemu beneficjentów poszkodowanych w związku z realizacją Programu. Ich efektem jest ustawa o pomocy beneficjentom – osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”.

Ustawa została uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 8 października 2026 r. 6 listopada 2026 r. Senat przyjął tę ustawę bez poprawek. Tym samym zakończony został parlamentarny etap prac nad ustawą. Kolejnym etapem procesu legislacyjnego jest przedstawienie ustawy przez Marszałka Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do podpisu.

Przyjęte rozwiązania stanowią systemową odpowiedź na sytuację osób, które z przyczyn od siebie niezależnych, w szczególności z przyczyn leżących po stronie wykonawców, nie wykonały lub nienależycie wykonały zobowiązania wynikające z umowy o dofinansowanie.

Ustawa przewiduje instrumenty obejmujące w szczególności czasowe wstrzymanie dochodzenia należności, zawieszenie ich spłaty, a po spełnieniu ustawowych przesłanek także zwolnienie beneficjenta z obowiązku zwrotu środków oraz możliwość dochodzenia należności bezpośrednio od wykonawcy. Rozwiązania te zapewnią zatem poszkodowanym beneficjentom ochronę wykraczającą poza możliwości dostępne na podstawie dotychczasowych zasad realizacji Programu.

Co istotne z punktu widzenia spraw wskazanych w wystąpieniu Pani Rzecznik, rozwiązania ustawowe będą mogły objąć również sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy. Oznacza to, że z nowych instrumentów pomocy będą mogli skorzystać również beneficjenci, wobec których określone czynności zostały już podjęte.

## Postępowanie do czasu wejścia w życie ustawy

Do czasu wejścia w życie nowych przepisów sprawy beneficjentów zgłaszających poszkodowanie przez wykonawców wymagają indywidualnej analizy przez właściwy wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: wfośigw). Ocena każdej sprawy powinna uwzględniać jej całokształt, w tym dokumentację dotyczącą realizacji przedsięwzięcia, wyjaśnienia beneficjenta, działania wykonawcy oraz informacje o postępowaniach prowadzonych przez właściwe organy. Szczególnej uwagi wymagają przypadki, w których istnieją wiarygodne przesłanki wskazujące, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie przedsięwzięcia mogło pozostawać w związku z działaniem wykonawcy lub innych podmiotów na szkodę beneficjenta.

W pierwszej kolejności powinny być wykorzystywane dostępne możliwości pozwalające na prawidłowe zakończenie i rozliczenie przedsięwzięcia. Wypowiedzenie umowy powinno stanowić rozwiązanie ostateczne, stosowane po przeanalizowaniu możliwości usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zgodnie z zasadami Programu oraz warunkami konkretnej umowy.

W zależności od postanowień umowy i okoliczności konkretnej sprawy możliwości te obejmują m.in. aneksowanie umowy, zmianę lub ograniczenie zakresu przedsięwzięcia, wydłużenie terminu realizacji albo złożenia wniosku o płatność, uzupełnienie dokumentacji oraz usunięcie stwierdzonych uchybień. Rozwiązania te służą doprowadzeniu inwestycji do zgodności z warunkami dofinansowania i ograniczeniu przypadków, w których konieczne jest wypowiedzenie umowy.

## Indywidualna ocena spraw dotyczących dochodzenia należności

W odniesieniu do umów już wypowiedzianych działania związane z ochroną i dochodzeniem należności powinny być prowadzone przez wfośigw w sposób gospodarny, celowy i adekwatny do okoliczności konkretnej sprawy, z uwzględnieniem informacji o możliwym poszkodowaniu beneficjenta przez wykonawcę, a także rozwiązań przewidzianych w uchwalonej ustawie.

Obowiązujące obecnie przepisy nie przewidują możliwości wprowadzenia jednolitego i automatycznego mechanizmu wstrzymania czynności związanych z dochodzeniem należności wobec wszystkich osób deklarujących, że zostały poszkodowane przez wykonawcę. Nie wyklucza to jednak indywidualnej oceny zasadności czasowego

wstrzymania dochodzenia należności lub zastosowania innych dostępnych rozwiązań. Ocena ta powinna uwzględniać stan faktyczny i prawny konkretnej sprawy, charakter należności oraz postanowienia zawartej umowy o dofinansowanie.

Takie podejście w okresie poprzedzającym wejście w życie ustawy pozwala uwzględnić szczególnie trudną sytuację beneficjentów, którzy mogli zostać poszkodowani przez nierzetelnych wykonawców, a jednocześnie respektować obowiązujące zasady gospodarowania środkami publicznymi.

### Informowanie i wsparcie beneficjentów

MKiŚ i NFOŚiGW monitorują sytuację beneficjentów Programu i współpracują z wfośigw w celu zapewnienia możliwie spójnego podejścia do prowadzonych spraw.

Istotnym elementem tych działań jest zapewnienie beneficjentom informacji i wsparcia. Na stronie Programu opublikowano poradnik dla osób poszkodowanych przez nierzetelnych wykonawców, zawierający wskazówki dotyczące dalszego postępowania i zabezpieczenia ich interesów. W wielu wfośigw organizowana jest również bezpłatna pomoc prawna lub beneficjenci są kierowani do instytucji udzielających takiego wsparcia. Sygnały dotyczące nieprawidłowości mogą być również przekazywane bezpośrednio do NFOŚiGW.

Właściwe wfośigw będą informowały beneficjentów o sytuacji w ich indywidualnych sprawach oraz o możliwościach działania wynikających z aktualnego stanu prawnego, a po wejściu w życie ustawy także o dostępnych formach pomocy.

### Dalsze działania

Pragnę zapewnić Panią Rzecznik, że MKiŚ, NFOŚiGW oraz wfośigw dostrzegają potrzebę ochrony uczciwych beneficjentów Programu oraz utrzymania zaufania obywateli do programów publicznych. Równie istotne pozostaje zapewnienie, aby odpowiedzialność za stwierdzone nieprawidłowości ponosiły podmioty, które rzeczywiście doprowadziły do ich powstania.

Przyjęta przez Senat bez poprawek ustawa tworzy podstawę do udzielenia realnej i systemowej pomocy osobom poszkodowanym. Po przekazaniu ustawy przez Marszałka Sejmu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i jej podpisaniu ustawa będzie mogła zostać ogłoszona, a następnie wejść w życie na określonych w niej zasadach.

MKiŚ będzie współpracować z NFOŚiGW oraz wfośigw, aby nowe rozwiązania zostały sprawnie wdrożone, a beneficjenci otrzymali jasną i możliwie szybko dostępną informację o przysługujących im instrumentach pomocy.

Proszę o przyjęcie wyjaśnień.

Z wyrazami szacunku

Sławomir Ćwik
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/